Nieuwsbrief Migratie regio Brabant Noord

Nr. 04 – Januari 2024

Deze nieuwsbrief informeert burgemeesters, colleges en gemeenteraden van de gemeenten van de regio Brabant Noord over de landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen ten aanzien van de vraagstukken asiel- en Oekraïne opvang en huisvesting vergunninghouders.

Landelijke ontwikkelingen

Door de aanhoudende hoge instroom van migranten en de beperkte mogelijkheden tot uitstroom staat de migratieketen onder grote druk. Een eenvoudige structurele oplossing is er vooralsnog niet. Hieronder geven we een beschrijving van de landelijke ontwikkelingen op het gebied van asiel- en Oekraïne-opvang en huisvesting vergunninghouders.

Oekraïne-opvang

De voortdurende oorlog in Oekraïne zorgt voor een aanhoudende instroom van ontheemden naar Nederland. De verwachting is dat dit op korte termijn niet zal veranderen.

De demografische samenstelling van ontheemden uit Oekraïne is aan het veranderen, wat ook merkbaar is in Nederland. Deze verandering ziet toe op een gestage toename van het aantal mannen in de leeftijdscategorie tussen 18 en 60 jaar

Gemeenten staan ook de komende periode voor een grote uitdaging om voldoende opvangplekken te realiseren voor ontheemden uit Oekraïne. Nu duidelijk wordt dat de opvang voor een langere periode nodig zal zijn, is het belangrijk dat de opvang duurzamer wordt ingericht. Het inrichten van duurzame opvang betekent zowel het aanpassen van bestaande opvanglocaties zodat deze ook geschikt zijn voor ontheemden om langer in te verblijven als het realiseren van duurzame nieuwe locaties.

Onlangs heeft er een kostprijsonderzoek plaatsgevonden vanuit het Ministerie van JenV. De inzichten die uit het onderzoek naar voren kwamen hebben geleid tot een verlaging van het normbedrag (vergoeding per aangeboden bed, per dag) dat het ministerie vergoedt voor de gemeentelijke opvang. Volgens het onderzoek sluit het nieuwe normbedrag beter aan bij de werkelijke kosten die gemeenten maken.

Om gemeenten tegemoet te komen in de transitiekosten die nodig zijn om een pand of grond bouw- en woonrijp te maken voor opvang van ontheemden heeft de Staatssecretaris besloten de investeringsduur te verlengen tot 4 maart 2026. Hiermee wordt voor gemeenten de mogelijkheid vergroot om te investeren in locaties tot 4 maart 2026. Van belang hierbij is dat gemeenten die moeten gaan investeren in een locatie dit zo snel mogelijk melden. Tevens is de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) verlengd naar 4 maart 2025. Dit betekent dat Oekraïense vluchtelingen ten minste tot die datum binnen Europa beschermd worden en opvang aangeboden wordt onder de huidige regelingen. Verwacht wordt dat een deel van de Oekraïners na enkele jaren zodanig zijn ingeburgerd dat zij na de oorlog in Nederland willen blijven.

Asielopvang

De asielopvang in Nederland staat al geruime tijd onder extreme druk. De maximale bezetting van de COA-locatie in Ter Apel wordt momenteel ruim overschreden. Er zijn met name in gemeenten extra opvangplekken en woningen nodig voor asielzoekers die reeds een verblijfsvergunning hebben gekregen zodat de plekken in Ter Apel vrijkomen voor asielzoekers die nog in de asielprocedure zitten. Alles wordt op alles gezet om binnen zeer korte tijd in Ter Apel onder het afgesproken aantal van 2.000 asielzoekers te komen en te blijven. Om dit te kunnen bereiken is een aantal actielijnen in gang gezet die op korte termijn 4.000 tot 5.000 plekken moeten opleveren[1]. Deze acties zijn erop gericht het aantal mensen in Ter Apel zo snel mogelijk naar beneden te brengen zodat de opvang en begeleiding daar humaan gerealiseerd kan worden. In het kort gaat het hierbij om de volgende maatregelen:

- Vergunninghouders die reeds een woning hebben toegewezen gekregen, en al langer dan 14 weken aan een gemeente zijn gekoppeld, worden versneld uitgeplaatst naar hotels in hun gemeente of in een omliggende gemeente, zodat deze niet langer reguliere plekken bezet houden in asielzoekerscentra.
- Aan de Commissarissen van de Koning is gevraagd in hun rol van Rijksorgaan en voorzitters van de Provinciale Regietafels om te helpen op korte termijn opvangplekken in gemeenten te realiseren.
- Met vastgoed houdende Rijksoverheidsdiensten wordt door het Rijk bezien of en waar extra opvangmogelijkheden zijn.

Huisvesting Vergunninghouders

In november bleek de taakstelling voor huisvesting vergunninghouders voor 2023 en 2024 te hoog zijn ingeschat. Voorheen hadden de gemeente in het land de gezamenlijke taak om 27.300 vergunninghouders te huisvesten in de tweede helft van 2023. Dit aantal is bijgesteld naar 17.600. Achteraf heeft de IND minder aanvragen gehonoreerd dan verwacht en zijn er minder nareizigers gekomen dan vooraf berekend. Daarom heeft er een bijstelling plaatsgevonden voor de taakstelling 2023 II en 2024 I.[2] Voor de eerste helft van 2024 is er een landelijke taakstelling van het huisvesten van 18.750 vergunninghouders.

Regionale ontwikkelingen

Oekraïne-opvang

Begin oktober was de instroom van Oekraïense ontheemden zo hoog dat de Staatssecretaris een oproep heeft gedaan voor extra opvangplekken. Hierop heeft de gemeente Bernheze namens de regio een voorstel gedaan om een tijdelijke opvang te realiseren voor 200 Oekraïners. Medio november is deze locatie, met dezelfde opzet als de eerdere crisisnoodopvanglocaties in Boxtel en Maashorst, geopend. De locatie sluit medio maart waarbij de bewoners verdeeld zullen worden over de opvanglocaties in de regio. Ondertussen zijn de gemeenten gevraagd, met het oog op de verhoogde opgave in 2024, voor te sorteren op verlenging en uitbreiding van opvanglocaties in de gemeenten. Door de hoge instroom van zowel Oekraïners als asielzoekers wordt landelijk streng toegezien op de onderbezetting op locaties.

[1] Zie brief 12-12-2023 E vd Burg aan Voorzitter 2e Kamer
[2] Zie verzamelbrief Ministerie J&V dd 10-11-2023

Asielopvang

Door de hoge instroom in Ter Apel in Q4 en de beperkte uitstroom van vergunninghouders naar woningen is in de laatste periode van het jaar de druk op de gemeenten om extra opvang voor asielzoekers opgevoerd. De afspraken in het Regioplan 2023 zijn op dit thema niet helemaal behaald. Er heeft een vertraging in de oplevering van opvanglocaties plaatsgevonden in Sint-Michielsgestel, 's-Hertogenbosch, Maashorst en Bernheze door lange onderhandelingsprocedures met locatie-eigenaren en ingewikkelde en vertragende juridische procedures.
In de vergadering van de PRT (Provinciale Regie Tafel) van 11 december jl. is de oproep gedaan aan de regio's om vóór kerst 300 opvangplekken te organiseren om Ter Apel te ontlasten.
Hierop is een regionale inventarisatie gedaan door de voorzitter van de Regionale Regie Tafel (RRT). De gemeente Maashorst heeft in december deels haar locatie voor 300 asielzoekers (vergunninghouders of kansrijke asielzoekers) kunnen openen.
Inmiddels zijn meerdere gemeenten benaderd door het COA en het Ministerie van J&V met de vraag of locaties of opvangplekken die niet zijn ingevuld kunnen worden gebruikt voor de (tijdelijke) opvang van asielzoekers.

Vergunninghouders

De bijgestelde taakstelling (663 vergunningshouders) is regionaal gezien nagenoeg behaald. Ter ontlasting van Ter Apel heeft het COA de gemeenten gevraagd de woningen die reeds aan vergunninghouders zijn toegewezen zo snel mogelijk, bij voorkeur vóór kerst vrij te geven. Dit is niet overal mogelijk gebleken omdat woningen nog niet vrij waren of verbouwd moeten worden voor aanwijzing.

Geactualiseerd Regioplan

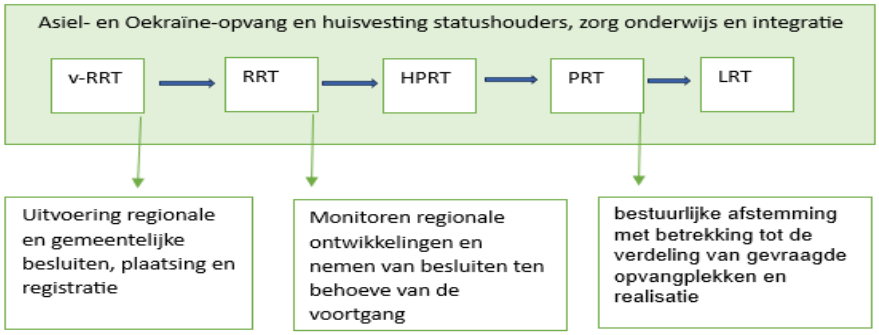
In januari zal een geactualiseerde versie van het regioplan voorgelegd worden aan het RRT en de verantwoordelijke bestuurders.

Governance

Wanneer het Staatsnoodrecht vervangen wordt door de Tijdelijke wet Opvang Oekraïense ontheemden (Tw Oek) verschuift de verantwoordelijkheid voor de opvangtaak van de burgemeester naar het college van burgemeester en wethouders. In lijn met de uitgangspunten van de Tw Oek zullen veiligheidsregio's de uitvoerende taken in deze fase dan niet meer vervullen, hetgeen moet leiden tot een herziening van de taakverdeling zowel wat betreft de bestuurlijke coördinatie als wat betreft de uitvoering. Bij een forse stijging in korte tijd van de instroom van vluchtelingen kan de inzet van de veiligheidsregio's nog wel aan de orde zijn.

Vóór 15 december 2023 moesten de veiligheidsregio's laten weten welk nieuw samenwerkingsverband de coördinatie en uitvoering ging overnemen per 1 januari 2024. Op 30 november heeft het Algemeen Bestuur hierover besloten. Het nieuwe samenwerkingsverband wordt gevormd door de gemeenten in de regio, waarbij de gemeente Meierijstad de regiogemeente is. De burgemeester van de gemeente Meierijstad is voorzitter van de Regionale Regietafel (RRT) en ziet toe op de coördinatie; de uitvoering van de plaatsing van Oekraïners over de regio wordt verzorgd door een plaatsingsbureau.
Zodra de Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne wordt aangenomen vervalt het Staatsnoodrecht. Op dat moment valt de verantwoordelijkheid voor de opvang van Oekraïners niet meer onder de burgemeester maar onder het college van B&W.

Voor 2024 wordt onderstaande informatie- en escalatielijn aangehouden. Dit is conform de uitgangspunten van het Bestuurlijk Afstemmingskader (BAK).

- v-RRT: voorbereidend Regionale Regietafel: gemeentelijke adviseurs migratie;
- RRT: Regionale Regietafel: Kees van Rooij (vz); Erik Ronnes; Thijs van Kessel; Rik Compagne; Maarten Everling; Harrie Timmermans; Welmer Goudt; Lianne Giebels; COA
- HPRT: Hoogambtelijke Provinciale Regietafel: Harrie Timmermans; Welmer Goudt; ter voorbereiding op de PRT
- PRT: Provinciale Regietafel: Kees van Rooij; Rik Compagne
- LRT: Landelijke Regietafel: CdK

Afstemming over Migratie
Achter de schermen wordt veel gedaan om het thema migratie op de agenda te krijgen en te houden. Hieronder een kleine greep uit de inspanningen en overleggen:

- Op 6 december vond een regionale raadsinformatieavond plaats. Tijdens deze bijeenkomst hebben Kees van Rooij (voorzitter Regionale RegieTafel) en Marie-Louise van Schaijk (directeur Veiligheidsregio) een terugblik op 2022 en 2023 gegeven en een verwachting gegeven op de migratie-opgaven voor 2024. In deze informatieve en interactieve bijeenkomst hebben deelnemers uitgebreid de mogelijkheid gekregen vragen te stellen en te reageren op vragen die hen zijn voorgelegd. Voor 2024 wordt een geactualiseerd Regioplan opgesteld waarin de opgaven voor 2024 zijn opgenomen. Na tekening van de Tijdelijke Wet opvang Oekraïne wordt de verantwoordelijkheid voor de opvang overgedragen van de burgemeester naar het college. Hierin wordt ook besloten hoe de raad wordt betrokken op dit thema.
- Op 11 december vond het secretaris-overleg Migratie plaats. Deze is iedere 6 weken gepland. Hierin worden alle secretarissen van de regio bijgepraat over de actuele ontwikkelingen en uitdagingen. Het volgende overleg is gepland op 22 januari.
- Op 11 december vond er ook een PRT vergadering plaats. Hier is de situatie in Ter Apel besproken en de oproep om voor Kerst 4000 - 5000 plekken voor asielzoekers te realiseren in welke vorm dan ook. De afspraak is gemaakt dat alle regio’s zich inzetten om extra asielplekken aan te bieden.
- In opdracht van het RRT en de Bestuurlijke kopgroep Wonen heeft er de afgelopen maanden een onderzoek plaats gevonden over de realisatie van het huisvesten van vergunninghouders. Wethouders Wonen en ambtenaren Wonen en Migratie waren uitgenodigd voor een interview om inzicht te geven in welke (onbenutte) mogelijkheden er zijn voor de huisvesting. In januari zal er ook een interview plaatsvinden met de gedeputeerde en betrokken ambtenaren van de provincie. Na de analyse van de interviews zullen de uitkomsten worden gepresenteerd aan de Portefeuillehouders Wonen en het RRT.

Vervolg

De volgende vergadering van het RRT is gepland op 17 januari. Na dit overleg, of eerder wanneer er nieuwe ontwikkelingen te melden zijn over dit thema, volgt een nieuwsbrief met de laatste ontwikkelingen op regionaal en landelijk niveau.